СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVI. Ч. 291. Джерзі Сити, Н. Дж., четвер, 15-го грудня 1938. No. 291. Jersey City, N. J., Thursday, December 15, 1938. VOL. XLVI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. — П'ЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237, 4-0807. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1018. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ПРЕЗИДЕНТ ОДОБРЮЄ ВИДАТОК БІЛІОНА НА МЕШКАННЯ

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт апробував збільшення видатків Федеральної Мешкальної Адміністрації на будову домів для незаможних людей на цілий біліон долярів.

Апробата президента дає новий товчок для будівляного руху в краю. Кажуть, що цей рік буде для цього промислу найкращим роком від 1929.

Уряд буде визначувати на морґеджі по сто міліонів долярів місячно, поки не вичерпає суми.

ШУКАЮТЬ ФОРМУЛИ ДЛЯ ЄДНОСТИ ПРОТИ НІМЕЧЧИНИ.

ЛІМА (Перу). — На Панамериканській Конференції появилися чотири проєкти спільної заяви американських держав, зверненої видно проти тоталітарних держав Европи, а головно проти Німеччини.

Бразилійська делеґація хоче, щоб резолюція осудила трактування Німеччиною осілих у Бразилії німців як частину Німеччини на взір судетських німців. Арґентина хоче, щоб конференція заявилася проти надавання німцям в Америці права голосування в німецьких плебісцитах. Болівійська делеґація хоче того самого, що арґентинська, а в додатку осудження пропаґанди національного й релігійного упередження. Чілійська делеґація хоче встановлення відповідної машинерії на випадок, якби котра европейська держава загрозила війною котрійнебудь державі в Америці.

Делеґація Злучених Держав іще не предложила своєї пропозиції.

ПОКАЗУЄТЬСЯ НЕДОСТАЧА ФАХОВИХ РОБІТНИКІВ.

ВАШИНҐТОН. — Департамент воєнної фльоти каже, що в корабельних доках, у котрих будують і направляють воєнні кораблі, дається відчувати недостача вищих технічних сил.

Департамент фльоти думає предложити конґресові проєкт видати відповідну суму на збільшення числа вишколених фахових робітників для будови кораблів з 72,000 на 100,000.

ІДЕН У ПРЕЗИДЕНТА.

ВАШИНҐТОН. — Антін Іден відвідав президента Рузвелта в Білому Домі та відбув з ним цілогодинну конференцію.

Ні президент ні Іден не виявили ґазетярам, що вони з собою говорили.

ЗАКИДАЮТЬ ШПИГУНСТВО НА КОРИСТЬ РОСІЇ.

ЛОС АНДЖЕЛЕС (Каліфорнія). — Федеральні аґенти арештували тут Михайла Ґормена, 34-літнього росіянина, і Ґафіса Саліча, теж російського підданого, під закидом шпигунства в користь Росії. Суд установив для кожного з них кавцію на $25,000.

ДАЄС ПРОПАҐУЄ „ПРОАМЕРИКАНІЗМ".

ВАШИНҐТОН. — Конґресмен Мартин Даєс, голова конґресового комітету для розсліду „неамериканських акцій", виступив у радієвій промові з пропаґандою проти комунізму, націзму й фашизму. Він називав свою програму „проамериканізмом". Висказував висліди свого розсліду.

ПРОЦЕС ЗА ШПИГУНСТВО В КОРИСТЬ НІМЕЧЧИНИ.

КРІСТОБАЛЬ (Каналова Смуга). — На процесі проти Ганса Гайнріха Шакова, німецького підданого, обвинуваченого за фотографування американських фортів, суд відкинув усі внески оборони, щоб звільнити обвинуваченого від вини й кари, не вижидаючи рішення присяжних.

БУДУТЬ ШУКАТИ ЗОЛОТА НА ДНІ МОРЯ.

САН ФРАНСІСКО (Каліфорнія). — Джан С. Вилїемс з Аляски придумав машину до шукання золота на дні моря. Механізм спускає черпаки на дно моря до глибини 3,000 стіп, добуває пісок і намул на поверхню води й пропопликує їх.

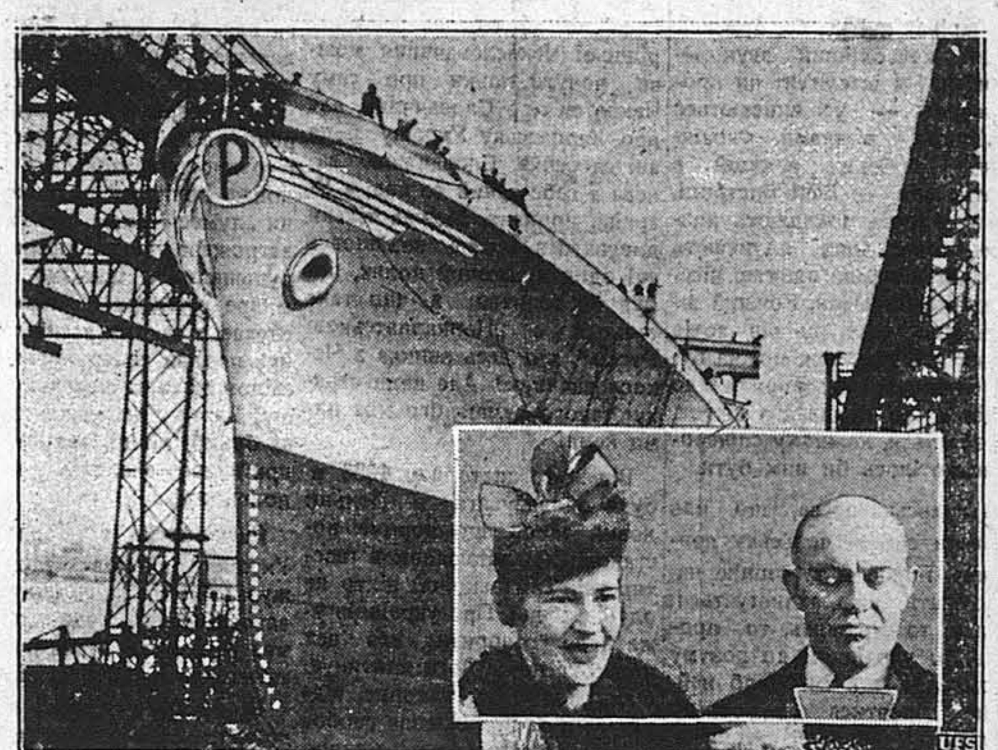
До придумання машинерії заставило Вилїемса відкриття золота в морськім намулі.

АНТИНІМЕЦЬКА ПРОПАҐАНДА.

НЮ ЙОРК. — Адвокатська палата Ню Йорку збирається добиватись від Адвокатської Палати Злучених Держав ухвалення вислання до Німеччини протесту проти переслідування жидів.

Юнія театральних робітників заборонила своїм членам працювати при виставленні Німецької Виставки, що має бути незадовго відкрита в „Гренд Сентрел Пелес у Ню Йорку.

Л. М. Беркгед, директор організації Приятелі Демократії, подає, що в Америці є 800 антисемітських організацій, та домагається від конґресового комітету Даєса слідства проти них.

ЗАБЕЗПЕЧЕНИЙ ПРОТИ ЗАТОПЛЕННЯ?

У місті Квінсі, Масачусетс, спущено на воду новий корабель „Анкон". Корабель є власністю федерального уряду, тому на врочисте спущення на воду запрошено секретаря війни Ґарія Вудринґа. Корабель коштував 4 міліони долярів. Інжініри кажуть, що він забезпечений проти затоплення. Може він дати приміщення 206 пасажирам I. кляси та залозі 130 осіб. (На світлині внизу Вудринґ та його жінка).

НІМЦІ ДБАЮТЬ ПРО СВОЇХ ДІТЕЙ.

Польська преса пише, що в Пєтвальді у тешинському Шлеську німці відчинили приватну школу для пятьох дітей. Поляки замкнули цю школу.

ВИЛАМИ В ГРУДИ.

В Сороках на Покутті 18-літній Василь Марусик проколов вилами в груди М. Квасневського. Квасневського перевезли до лічниці. Польська преса робить з цього припадку політичний напад, бо Квасневський був головою „Кола Звйонзку Шляхти Загродовеј".

ВІЙНА ПТАХІВ.

Від пятьох літ рік-річно весни в Брусі, в Туреччині, кипить війна між бузьками й орлами. Птахи борються за гнізда. Перший раз прийшло до боротьби між ними 1933-го р. Стадо орлів напало тоді на кільканадцять гнізд бузьків. Бузьків перемогли орли й заняли гнізда. За якийсь час надлетіли бузьки, але у великому числі, вдарили на орлів і прогнали їх із згаданих гнізд.

БОЛЬШЕВИЦЬКА КУЛЬТУРА.

Масове затроєння алькоголем і криваві бійки занотовано в Москві і Ленінграді, де відбуваються ріжні паради з нагоди 21-ліття комуністичної революції. Першого дня по дефіляді на Червоній площі уладили майже в усіх робітничих клюбах бенкети для вибраних гостей. На бенкетах запивались до безтями горівкою, званою давніше „риківкою", тепер „ворошилівкою" та українським шампаном, що його виробляють в районі Одеси. Вечором вулиці Москви і Ленінграду були переповнені пяницями, так, що каритки ратункового поготівля мусіли разураз відвозити затроєних алькоголем до шпиталів. На передмістях Москви доходило постійно до кривавих бійок між пяницями і тому багато зпоміж них ранених.

ЯК ГОРОБЕЦЬ ЕМІҐРУВАВ.

Ще в 1850 році в Америці не було горобців. У тому часі великі шкоди в Америці робили гусениці. Тоді американці пригадали собі великого жеруна в Европі, горобця, що дає собі знаменито раду з гусеницями в старому краю. В 1850 році управа бруклинського Інституту Хліборобства спровадила 8 пар горобців, одначе вони небаром змарніли й погинули. В 1852 р. спровадили їх більшу скількість і тоді горобці знаменито перезимували. Ця партія горобців-іміґрантів так в Америці розмножилася, що тодішнє звідомлення Хліборобського Інституту говорить уже про них як про нещастя. В тому самому часі Філядельфія вислала спеціяльного аґента до Анґлії, який привіз 1,000 пар горобців. Гусениці щезли але горобець тут остався й розгосподарився не гірше, як в Европі.

СМАК ЛЮДСЬКОГО ТІЛА.

Людоїди твердять, що людське тіло має такий предивний смак, що хто раз його спробує, той уже не хоче дивитися на іншу страву. Це можна пояснити в ось який спосіб: Людське тіло проміннює флюїд великої сили. Середні віки лишили нам фантастичні оповідання про проклажених людоїдів і про те, що вони відмолоджувалися купілями у крові. Знаємо теж, що сьогодні стосують часто переливи крови, щоб відмолодити хорого, або щоби привернути йому сили по більшому упливі крови.

Російський лікар Ґурвич та його товариші у Франції видали низку праць про „промінні життя", які випромінюються із себе на малі віддалі живі сотворіння. Є люди, як напр. відомий у Франції Карло Парлянж, що зуміють уздоровлювати накладанням рук на хорого. Кожний із нас, у більшій або меншій мірі, може впливати на живі клітини й мати вплив на здоровля своїх ближніх. Флюїд Наполеона, кн. Йосифа чи Дон Жуана — це зовсім не видумка.

КРАДІЖ ЮВИЛЕЙНОГО ХРЕСТА.

В селі Холопах коло Комарна, в якому є тепер усього коло 150 душ гр.-кат., вночі з 29. X. на 30. X. ц. р. хтось вкрав з цвинтаря гр.-кат. церкви дубове рамя до ювилейного хреста, приготованого до вкопання на памятку 950-ліття хрещення України. Видно совість гризла злочинця, бо третьої ночі по крадіжі повідомлено одного з членів церковного комітету, що рамя знаходиться в шопі якогось господаря. І дійсно знайдено сховане в сіні на означеним місці дубове рамя хреста.

ПРОЦЕС ПРОТИ ШПИГУНІВ.

Ганс Гайнріх Шаков, німець, обвинувачений за шпигунство в користь Німеччини, зізнав на суді в Крістобалі, Каналова Смуга, в свою оборону, що він не думав фотоґрафувати американських фортів для німецького уряду; мовляв, він любить фотоґрафувати просто для приємности й не розуміє нічого про форти.

ГОСТРА КРИТИКА ПРОВІДНИКА БЕЗБОЖНИКІВ.

„Ізвестія" помістили на днях статтю відомого безбожника Веріна з гострою критикою діяльности Ярославського, який є провідником союзу безбожників. Верін закидає Ярославському, що безбожницький рух розвивається дуже слабо, пропаґанда незадрна, відчити відбуваються дуже рідко і т. п. У звязку із 120-літтям уродин Карла Маркса Ярославський видав брошуру у справі боротьби з релігією. Ярославський запевняє, що на совєтській території є 30,000 церков і костелів, а в самій Москві є ще 18 церков і 83 священики, в яких ледви три мають менше ніж 40 років. У Ґомлі Ґ.П.У. арештувало православного єпископа за протикомуністичну діяльність.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

АПЕЛЯЦІЙНА РОЗПРАВА ЯРОСЛАВА БАРАНОВСЬКОГО В ГАЗІ

ВІДЕНЬ. — Союз Українських Студентів доносить: „Дня 1-го грудня ц. р. відбулася перед апеляційним судом у Гаазі розправа проти Ярослава Барановського на вїзд до Голяндії при помочі чужого пашпорту. Як відомо, свого часу Ярослав Барановський був засуджений за цей проступок на кару двох місяців вязниці. Апеляційний суд видав рішення, яким уневажнив присуд першої інстанції й звільнив Я. Барановського від вини і кари, беручи на увагу факт, що пашпорт не був фальшований, як теж обставину, що обвинувачений приїхав у межі голяндської держави, не маючи супроти неї злих намірів, а послужився своїм пашпортом у доброму намірі та з нараженням власного життя".

ВЛАДА КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ БУДУЄ ЛІЧНИЦІ.

ХУСТ. — Укупі з ріжними реформами на полі шкільництва, господарства і краєвої оборони українська влада в Карпатській Україні рішила в найближчому часі побудувати цілу сітку лічниць, щоб дати населенню добру лікарську опіку, а також охоронити його від заразливих хворіб, які лютували там під чужими владами. Лічниці будуть відкриті у: Великому Березному, Воловім, Дубовім, Рахові. Також будуть побільшені й уліпшені централі в Хусті, Севлюші, Береґварі та Солотвинській копальні.

Розбудова шляхів.

Начальник ресорту будови доріг при уряді Карпатської України, інж. Олекса Санат, дав вияснення ґазетярам у справі будови доріг на Закарпатті. Отож у першій мірі уряд приступає до будови великої автостради, що вестиме здовж через Карпатську Україну аж до Румунії. Та автострада називається „Захід-Схід" і свій початок має в Берліні. Вона поведе через такі міста: Дрезден-Цінвальд-Репліц-Шенвальд-Терезин до Праги. Далі через Іґлаву-Злін-Жиліну-Пряшів-Вранів-Гуменне-Снину-Ублю до границь Карпатської України. А в Карпатській Україні через: Малий Березний-Перечин-Поляну-Сваляву-Довге-Хуст-Тячів до румунської границі. Ціла довгість цеї автостради виноситиме 1,057 кільометрів, довжина в Карпатській Україні 175 кільометрів, і коштуватиме 450 міліонів чеських корон. Крім цеї головної автостради уряд плянує сітку інших шляхів, Розбудова шляхів дасть працю десяткам тисяч робітників, а далі оживить торговлю і промисл.

Мадяри відбирають землю від наших селян.

При переводженні земельної реформи багато українських верховинців на Закарпатті дістали куски доброї землі на парцеляції. Тепер у тих околицях, що вернулись до Мадярщини, мадярська влада відбирає назад ту землю і вертає її мадярським поміщикам. Притім мадярська влада доводить наших селян до руїни, бо багато з них уже побудувались на тих землях. Їх викидають з домів і забудов та кажуть, що парцеляція, переведена чеським урядом, не важна, а земля далі належить бувшим власникам.

Єпископ Нярaді апостольським адміністратором Карпатської України.

Апостольська столиця іменувала єпископа Діонісія Нярaдія апостольським візитатором і адміністратором Карпатської України. В Хусті сподіваються безпроволочного приїзду єпископа Нярaдія. Карпатські українці дуже вдоволені з того назначення. Єпископ Нярaді походить з бачванських українців, богословські студії кінчив у Львові і Римі. Є великий знавець східних справ.

Мадяри ліквідують наймитів.

Пресове Бюро Карпатської України доносить, що мадярське радіо проголосило, що кацапське „Общество ім. Духновича" в Ужгороді, створене Фенциками і Бродіями для баламучення українського народу і ведення так званої „русской політики", „самочинно" зліквідувалось. Управа цього товариства припоручила своїм членам, щоб вони вступили до мадярського товариства „Ботварі Фара".

ПОЛЬСЬКІ РЕЗОЛЮЦІЇ В СПРАВІ УКРАЇНСЬКОЇ АВТОНОМІЇ.

ЛЬВІВ. — Польська партія „Стронніцтво Народове" влаштувала масове віче і на ньому ухвалила такі резолюції, що відносяться до української автономії: 1) „Зібрані стверджують одноголосно, що голошена тепер програма т. зв. українців ізахідньої Галичини, (в оригіналі „Малопольскі"), що вимагає автономії для східньої Галичини як статуту для відірвання її від політичної і національної єдности з Польщею, — це провокація наших найсвятіших національних почувань. 2) Зібрані висловлюють одноголосно думку, що поведінка українських політиків і їх преси в справі Карпатської України суперечна з їх громадянськими обовязками в відношенні до Польщі та заслугує на якнайгострійший осуд і на дальші політичні консеквенції у відношенні до них".

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

НЕ МОЖЕ ПОГОДИТИСЬ...

Маємо в Празі нову владу. Здавалосяб, що по тих переходах, які довелося пережити чеському народові через його москвофільство, а в останньому випадку ще й совєтофільство, нова влада вже таки зрозуміє, що будуччина Чехословаччини, якщо вона мала би бути світлою, залежатиме від тісного звязку з сильною і самостійною Україною. А це означає, що новій празькій владі треба тепер іти назустріч усьому тому, що закріпляє Карпатську Україну, її національний характер і її історичне призначення. Та видно, що ще й тепер нема в Празі для тих справ такого розуміння, яке повинно бути. Значить, здійснюється те, чого побоювалися ті, що гостро осуджували давню празьку владу і тих наших оптимістів, що то дуже часто для соціялістичних симпатій її виправдували. Бо саме ті, що так осуджували давню Прагу, дораджували бути дуже обережними і супроти нової празької влади, коли йде про те, щоб Карпатська Україна могла мати права, які ґарантувалиб їй правдивий самостійний розвій і змогу служити великій справі відродження Великої України. Що ті остороги були слушні, пізнати тепер найкраще по тім, що пише на цю тему Роман Голіян, кореспондент львівського часопису „Діло". Бо це він пише в кореспонденції з Хусту, столиці Карпатської України, про те, що „є конфлікти і є махінації, в яких Прага грає ще досить поганеньку і нельояльну ролю".

Згаданий кореспондент обіцяє написати на цю „неприємну" тему окремо дещо більше. Але вже тепер підкреслює ось що:

„На цьому місці вистарчить сказати, що Прага все ще не може погодитися з утратою кольоніяльного характеру Закарпаття, з перетворенням його на федеральну державу. Протидіяння цим макіявельським течіям забирає масу енерґії урядові о. Волошина. До речі сказавши, роля словаків у цій грі ганебна і безприкладно цинічна".

Уже з тих кількох слів можна догадатись, про що тут мова. Це й новому празькому урядові тяжко зрозуміти домагання населення Закарпаття бути господарем, а не наймитом на своїй землі. Видно, що й нова Прага хотілаб глядіти на Закарпаття як на місце визиску. І вона також не хоче розуміти, що це значить для українців мати хоч на тім клаптику своєї землі своє рідне військо. Ось тому рідний уряд Карпатської України, не можучи довше ждати на згоду Праги, взявся й за орґанізацію „Січей" як „одиноку тверду опору національного українського змісту і величезного значіння для кристалізації українського характеру розбуджених народніх мас Закарпаття".

Та одно тут потішливе: всежтаки йдемо вперед, і то нашими власними силами!

УРИВКИ ЖИТТЯ

Як український нарід у старому краю переживає теперішні часи, про це навіть важко словами розказати. З одного боку невгамована радість з причини зоріючого світанку за карпатськими верхами, з другого боку така страдальна журба за долю цієї новонародженої України, далеко більша, як у матері зприводу загроженої дитини. Більша ця журба тим, що... збірна. Міліони матерей, батьків та їх дітей мають стільки думки, що про цю чарівну квітку, ба, про цей самий мельодійний звук — Україна. Чи інтеліґент чи простолюдин — усі впиваються радісними вістками українських радіових авдицій з Братислави, чи Бані Бистриці, всі з огидою покидають апарати, коли вони починають торочити останні плюгаві нісенітниці з Варшави. Кожний вірить лише в те, що він хотів би мати. І якби так можна були слухачеві заговорити до радія в часі подавання вісток, то, здається, кожному спікерові відхотілось би ним бути.

А польська преса, що має уявляти собою польську прилюдну опінію й ту опінію настроювати, аж захлистується: то лає, то страшить, то просить, то українцям до розуму промовляє, що їм булоб найкраще спертися на сильну Польщу. У Варшаві створився навіть „Пресовий комітет боротьби за польсько-мадярську границю", а на його зібранні було головним відгомоном „польська армія на Русь"... Інші знов викрикали по ґазетах: „Не хочемо мати під границею української іреденти", і радять чехам, щоб вони самі кричали: „Не хочемо верховини, нехай її забирає, хто хоче, але ми її не „хочемо". Тільки біда в тому, що чехи... не хотять тієї доброї ради послухати. Що дня писали ті бідні часописи, розраховані на крайньо глупого й невідучого й недумаючого читача, що „на Русі біда, нема що їсти, нарід гине"; що може загрожувати йому тиф, а то вже навіть прокинулася холера". Разпораз „бунтувалися карпатські хлопи, посилали петиції, підписані тисячами підписів і печатками, до мадярів з проханням, щоб їх прилучити до Мадярщини. Кожного дня вже „карпаторуські повстанці" забивали чеських жандармів, здобували села, а навіть, що по тритижневій облизі здобули повстанці передмістя Хусту". Одним словом, якби те все було діялося, що ми читали в польській пресі, то виходилоб, що з тієї Карпатської України нема вже ані одної стряпки! Але Бог ласкав, якось це відвернув, хоч на кожному кроці кололо кожного українця в очі, що „польсько-мадярська границя мусить бути спільна"; що „мадяри мусять забрати „Підкарпатську Русь". У відомостях з теперішньої Чехословаччини можна почути тільки про саму Чехію та про Словаччину, але про Карпатську Україну нема ані словечка. Словаччина завела в себе такий то лад, а Україна пропала. Можна тільки дивуватися, що не знайшовсь ані один думаючий поляк, що був би запитав: а що таке сталося з „Прикарпатською Руссю", що десь зникла з Чехословаччини? Але нема страху; такого думаючого між ними нема!

Від 28-го листопаду 1938 р. буде обовязувати в Польщі новий закон, що нормує постанови про відносини в ґазетярстві. Тим законом ніхто не одушевлений. Про українців уже й не говорити; але вся польська преса його критикує. Один польський часопис, відказуючи на припинення свободи преси, пише так: „Сталін, Мусоліні й Гітлер згідні в цьому, що свободу преси заступають пресою кермованою, або, по просту кажучи, ґазетними ґрамофонами, що виповідають згідним хором ті самі наказані доґми, тоталістичні брехні й невідступні підхлібства. Ґазетяр стає наймитом, духовим невільником, а брехня, якої він є слугою, затроює не тільки душі читачів, але і його власну". Отже точно ті самі слова можна вцілості примінити для характеристики польської преси, особливо в справі Карпатської України. Всі часописні працівники так затроювали душі читачів, що тепер самі не знають, де правда.

Щойно на диво — саме вчора — надійшло якесь спамятання: всі одним хором почали вмовляти в читачів, що „ми тільки хотіли піддержати мадярів, але вони не вміли використати положення". І, коли би була правда те, що сказали не про комуністичну, чи фашистівську пресу, то там принайменше кермувала журналістами якась ідея; але те, що ми тут бачили, це просте виконування чийогось приказу, це кермоване оглуплювання. До речі: що то сталося, що Карпатська Україна перестала ніби інтересуваті польську пресу, то ви, шан. Читачі, там певно добре знаєте.

Одначе булаб неповна інформація; якби не занотувати здорових польських голосів остороги. „Українська справа — це вогонь", пише один тверезіший письмака, „а з вогнем не можна гратися, бо підпалиться власну хату". Він каже дальше: „Молодь бє шиби, за які платять польські асекураційні товариства; гатять у черепи, за які платить клопотом і труднощами польська закордонна політика", бо заграниця „думає і пише, що Польща загрожена внутрішніми заворушеннями". Нема що казати: мудре слово, але хто його слухає в такому засліпленні, в яке попали тепер поляки внаслідок люти на маленьку Україну! Дехто в нас каже, що й ми не булиб ліпші, якщоб нам прийшлося знайтись у їхньому положенні...

Як бачимо, з Карпатської України зійшов польський журналіст на якісь „внутрішні заворушення", що про них має заграниця думати й писати навіть. А що є на ділі?

Щоби бути у згоді з правдою, то треба підкреслити, що з українського боку нема ніяких заворушень. От, попросту населення, захоплене й переповнене радощами, що от уже й українцям світає, декуди виявило цю радість не тільки богослуженням у церкві, але й походом, зібраннями, промовами, тощо. Трудно! Чейже в таких хвилинах не буде плакати. І за це тепер наповнилися села деяких повітів приїзними людьми, що бють старих і молодих, чоловіків і жінок, бють, куди попало. Є тих пригод у кільканацятьох повітах (Львів, Тернопіль, Бережани, Підгайці, Зборів, Дрогобич, Сколе, Делятин, Калуш). Внаслідок таких поведінок скриваються чоловіки по лісах, інтеліґенти переховуються по кілька тижнів у Львові, а до Народньої Лічниці у Львові звозять таких, що не могли втекти й тому або мають поломані руки, чи ноги, або мають ціле зчорніле тіло, як наприклад Іванна Блажкевичева з Денисова, емеритована вчителька й теперішня директорка Подільського Союзу в Тернополі. Її виманили з одного зібрання жінок, вивели на поле, розібрали до сорочки, один сів на голову, другий на ноги і били, доки вона вповні не втратила притомности. Це так для прикладу. А скільки випадків залишається тайною села!

З приводу тих подій появилася в українській пресі „Заява", підписана митрополитом Андреєм, єпископом Іваном Бучком та перемиським єпископом помічником Григорієм Лакотою, а крім того кільканацятьма світськими українцями. Заява наводить вісті „про моральні й матеріяльні шкоди та тяжкі фізичні побої. Навіть священиків і старших жінок побивають і зневажають". Дальше підписані під тією „заявою" протестують „проти цих репресій, що нарушують не лише людську гідність, але й суперечать засадам примітивної справедливости та обовязуючим законам". „В обличчі важкого лихоліття закликаємо всіх українців — кажеться у відозві — до братньої солідарности з неповинними жертвами та до впертої праці для успішної оборони слушних прав української нації".

Але — як то в нас часто буває — навіть така поважна „заява" з підписами найвищих достойників не вийшла в нас без приключки. Її підписали особи, що репрезентують усякі політичні напрямки галицьких українців, а виминули партію УНДО й Українську Парляментарну Репрезентацію. З того очевидно вийшли кваси й дальші заяви по часописах, про які аж немило писати.

І за що то примінюють ту кругову відповідальність?

Про це можемо дізнатися посередньо. Дня 11. листопаду ц. р. святкували поляки 20-ліття польської державности. Це з тої нагоди, що 11-го листопаду 1918 р. приїхав до Варшави визволений з маґдебурського табору Йосиф Пілсудскі. При тій нагоді львівський воєвода трохи набалакав польським патріотам, що розбивали український доробок. Йому у відповідь появилась опісля стаття у вшехпольській ґазеті п. з. „Більмо на оці". Себто воєвода бачив більмо на оці польських „кресовяків", а не бачив його в українців. А тимчасом „загальна ситуація — на думку „кресового" вшехпольського орґану — є така, що українські орґанізації явно витискають на польську людність психічний терор, а тайні орґанізації (деколи то і явні) „фізичний терор". „Цей терор дає не лише матеріяльні страти, не тільки смертні жертви, але дає також утрату заляканих у тій страшній атмосфері, а не зовсім іще в польськости закріплених, душ соток і тисяч опущених, бідних кресових поляків". Тому, що процедура справедливости треває задовго, то польське громадянство... самочинно її прискорює... Це було причиною нищення українського майна.

А що чувати за останній час у Львові? — спитаєте.

Тимчасом припинилося биття шиб і руйнування українського майна, не знати, на як довго. Студенти мають інше заняття. Одного дня напали польські студенти техніки на своїх товаришів, занятих у рисунковій салі, і покололи їх ножами. Коли влада техніки радила про ті справи, студенти вбігли на салю нарад і кинули петарду. Потім розкинули летючки, що шкалювали владу техніки, себто збір професорів. За те сенат техніки завісив виклади і ваґалом усі праці в тій високій школі.

Тих триюмфів позавидували товаришам студенти університету в томуж Львові і в четвер вечором напала ґрупа з яких 20 осіб на чотирьох студентів фармації, що виходили з викладу, і покололи їх ножами; одного з них у такому ступні, що він згинув на місці. Всі чотири нападені були жиди. В обох випадках справники тих учинків — невідомі.

Вся польська прилюдна опінія занята на основі часописних вісток тими кривдами, що їх зазнають жиди в Німеччині по вбивстві Рата в Парижі. Правда, не чуємо, щоб у Німеччині вбивали. Чуємо тільки про палення синаґоґ, чи демолювання жидівських склепів. Але коли це діється, то діється у відплату. Добра це річ, чи ні, — це інша справа. Але принайменше є якась причина, а бодай якийсь привід. Але тут нема ніякого. Просто здичіння тай годі. І коли мова про якісь одиничні виступи українців, незгідні з писаним правом, то говорять поляки про них, що це „ті, що точать з уст піну, що уложили славний декальоґ своєї моральности тероризму, вільного від усякої, навіть розбійницької етики". Про польських забияків того, очевидно, ніхто не скаже. Покінчилося на тому, що ректор університету сказав молоді, що він осуджує її поступовання і заповів, що сьогодні, себто в неділю, 27-го листопаду, візьме участь у похороні замордованого жидівського студента.

Колись у римському сенаті кликав Ціцеро: „Доки будеш, Кателіно, надуживати нашої терпеливости?"

27. листопаду 1938. Х.

СЛОВАЧЧИНА ТА СЛОВАКИ

НАРІД І ЙОГО РОЗСЕЛЕННЯ.

(11)

Всі йдуть поза село, а як молода начере води, відправляють її додому, а ввесь похід обходить село, вступає до дому, де відбувається весілля, та до знайомих. В той день господиня скриває когутів, бо інакше схоплять і відрубають їм головки. Вечором кінчиться обряд обідом і частунком, часто забавою голення чоловіків і підковування жінок, а все складкою на господаря і кухарки, які вкінці подають пшоняну кашу.

До першої неділі не вільно молодій вийти з дому. В неділю якась із молодиць, своячка чоловіка, йде з нею до церкви, обходять престіл, дають жертву і щойно тоді йдуть між замужні жінки.

Згадували ми вже про танці, та не подавали навіть їх родів, яких є кілька. Найпопулярніший є т. зв. „фришкі" або бистрий танець, зовсім подібний до мадярського чардаша, який мадяри взяли від словаків і лише по свому назвали. Другий „рунчіковий" — весільний танець, при якому кладуть хустку (звану рушником) або скатерть на землі і на його кінці ставлять дві горіючі свічки. Молодий бере жінку, обтанцьовує хустку довкола, потім свічку кожну зокрема, опісля обоє клякають напроти себе на хустці, цілуються, а молодий кидає гроші музикантові. За ними йдуть інші парами і таксамо танцюють.

Виключно чоловічий танець є „одземек", званий теж гайдуцьким. Взявшись запідбоки, випростовані лише до такту ногами перебирають, поволі то одну, то другу ногу підносять, присідають (присюди йдуть), потім скоро відбиваються від землі, підскакуючи дуже високо. Схопивши валашки (топірці), вививають ними на всякі способи, то руками об стелю або в долівку вдаряють, посуваючися довкола і посвистують пронизливо на пальцях.

Крім тих танців знають „гусячий" і „когутячий", танець маковий (наслідують збирання і їдження маку), лопатковий (лопатками вдаряють до такту музики), вкінці страшака.

Хочаб гроші, що їх молодята під поріг хати перед шлюбом вложили, ярко горіли і ніхто з них у першу ніч не заснув — а всеж не вистережуться ні молоді, а тим більше старі від спільної усім долі — смерти. Де народини, там мусить бути і похорон; де весілля там і смуток.

Словаки сильні та пропорціональні зростом, загартовані на сонці та вітрі, тож чи бльондини чи брунети, все смаглявого лиця, очі бистрі, чоло високе, а ноги малі, аж дивно. Звичайно чоловіки гарніші від жінок. Та словацькі жінки добрі матері, а мати, що має 10—12 дітей, це ніщо надзвичайне.

Дуже видержливі на недуги, а до лікаря посилають, коли, як то кажуть, уже смерть за плечима та коли вже всі засоби, дораджувані кумами, не помогли, а радше пошкодили. Вмирають спокійно.

Голосіння, ломання рук і вихвалювання учинків покійника належать до похоронного обряду, як теж звичай давати до труни частини одежі, що їх покійник любив, або ремісниче приладдя, молитовник; давніше давали хліб і вино, а навіть збіжжя. У похороннім поході чоловіки йдуть попереду, потім родина, вкінці жінки. Коли цвинтар далеко, везуть труну на возі, який тягне кілька пар волів. Звичаєм, дуже строго зберіганим, головно в євангеликів, є похоронна промова і поезія в честь покійника. Промову виголошує священик (пастор), поезію „рехтор" або орґаніст і учитель в одній особі.

Після похорону відбуваються поминки („кар"), на яких знову вихвалюють покійного. Родина по померлім носить жалобу — чорний одяг.

Суспільне життя. — Мова.

З того, що про значіння родини вже сказано, можна легко здогадатися, що сусідські взаємини мусять бути добрі, основані на пошанівку та вирозумілості, коли кожне село це майже одна родина. Витаються все християнським привітом таксамо прощаються словами „з Богом!" Словаки дуже гостинні; чим можуть, приймуть навіть зовсім незнайомого, переночують радо, а коли вбогий навіть дадуть дечого на дорогу. А що супроти чужинця недовірчиві, не дивота, бо все на світі більше злого ніж доброго. Багато лиха походить у Словаччині від жидів, яких там дуже багато. Нераз в одному селі є і пять-шість коршем. А кожний жид мусить жити, і то добре жити! Сільські коршмарі це мадярські прислужники, виборчі аґітатори (або, як їх там зовуть, „кортези".

(Дальше буде).

З УЖГОРОДУ ДО ХУСТУ

(1)

I.

Хуст!

Імя мало знане. Вперше в мому житті я з ним стрінувся в 1907 р., коли то „Молода Муза" задумала зробити прогульку в Карпатську Україну, чи — як тоді називали — Угорську Русь. Мій батько жив у Підбережжі коло Болехова, я орґанізував прогульку і рішив іти з Підбережжя на Вигоду, Сенечів, Волове до Хусту. До дому мого батька зїхалися були Пачовський, Карманський, Мих. Рудницький і С. Твердохліб. Але тут зачалася слота, ми чекали тиждень на погоду і не вийшли до — майбутньої столиці европейськими державами признаної Карпатської України.

Ніхто не міг передбачити в 1097 році, що буде світова війна, що по ній повстане Україна і що знову впаде і знову стане підноситися і що першою столицею на нових українських землях буде саме — Хуст.

Не в 1907 році, а в 1922 я зайшов вперше до Хусту. Не з Галичини і не як турист, а висланий шкільним референтом в Ужгороді на курси української мови для учителів народніх та горожанських шкіл. Це вже щось було. По програній війні на українських землях ми, професори й учителі, ішли тут до нового бою — здобувати душі. Праця не завжди легка, праця, проти якої завжди стає опором консерватизм в іншій культурі вихованих поколінь. На курсі в Хусті мав я учителів, вихованих у мадярському дусі, які свій патріотизм виявляли тепер русскостю... Характеристична то була „русскость". Співали в часі перерв українські пісні із збірника, виданого в німецькому Яблонному нашими старшинами, але... але дописували до слів пісні тверді знаки, щоби пісня була вже не українська — а русская...

II.

Нині я знову в Хусті.

Заки про нього, кількома словами розповім про обставини подорожі.

Найперше одно слово: несподіванки.

Для нас, українців, які вважали Ужгород столицею Карпатської України і зачали відповідно до цього господарити — перша несподіванка. Ще більша несподіванка для чехів. Приблизно від 1924 року Прага закладає чеські школи, підтримує русских та мадярів — проти українців. На ґазетних шпальтах появляється термінус технікус „українська іредента", цей термін заступає деяким партіям — програму. Не тільки чеські, але й мадярські часописи бють в українців як майбутніх зрадників. Аж тут несподіванка.

— Сакра! — каже мені один кореспондент чеського столичного часопису. — А ми безкритичні не бачили мадярської іреденти, а били у вас, українців!

Ще й друга несподіванка для чехів. Русскі, яких держава підтримувала проти українців і на яких опиралася, не витримали напору і одні стали зараз по проголошенні віденського присуду. — носити мадярський триколіровий стяг, інші видали одно число „Наш Путь", де заговорили про „венгерско-русское согласие".

Вкінці яка несподіванка її для самих мадярів, які ще пе-

ред пів року й не снили, щоб Ужгород до них вернувся.

III.

Вперше я бачив евакуацію в 1914 році. Австрія евакуувалася з Галичини, опісля Росія з тієїж Галичини в 1915 році, пізніше евакуація ЗУНР — і від того часу все життя якось так стало обертатися між двома бігунами — евакуацією й еміграцією...

Ріжно переживають люди евакуацію, залежно від того, що ставлять найвище. Людям, яким найцінніша річ — здорова голова — евакуація легка. Тим, що привязуються до дрібних предметів домашньої обстанови — евакуація болюча й тяжка.

Українська еміграція на Закарпатті мала мало грошей, але вміла їх щадити і майже кожний українець — еміграант, урядовець чи робітник — колишній український стрілець — мав хату. Дехто спромігся й на два і три доми, дехто мав крім дому й винницю. Навіть „Комітет допомоги українським збігцям" в Ужгороді мав свій власний дім. Коли візьмемо приблизне число 250 страчених домів на евакуованій території, в приблизній ціні 100,000 кч., то дістанемо, що українська еміграція стратила яких 25 міліонів чеських корон — тяжко запрацьованих.

А моральні страти? Нераз приходило мені на думку, чому то інші народи мають так багацько памяток з давнини, збережених у величавих будівлях та творах мистецтва — у нас цих річей так мало. Про цю річ писав уже котрийсь з наших козацьких літописців, що наші люди ліниві, не мають охоти записувати подій. Я додав би ще і другу причину — за час нашої крівавої історії забагацько було всяких евакуацій та еміграцій, в часі яких пропадали записки, памятки, будинки.

Дім премієра д-ра А. Волошина в Ужгороді, де він жив і де був теж сиротинець — нині сконфіскований і названий дім Гортія. Дім Т-ва „Просвіти" в Ужгороді лишився, вивезено з нього бібліотеку. Кілько знищено річей в часі пакування, перевозу?!...

Я мав у Дрогобичі бібліотеку, мав і листи від ріжних людей, з часу, як я був редактором „Світу". Я кинув це все. Пізніше стягнув я ці речі до Ужгороду, але до мене дійшла вже тільки частина книжок, останок десь між добрими людьми. Частина листування пропала, але я мав ще в Ужгороді частину документів про нашу владу ЗУНР. Я редагував перших пять років „Українське Слово" в Ужгороді і мав з того часу теж ріжні матеріяли — і цього всього не міг із собою взяти. Але і в Камянці Подільському лишив я важні документи в університетській бібліотеці...

Я розумію нині, що треба мати свою хату, яка переходить з діда на сина, на внука, з покоління в покоління. Тільки так можна зберегти памятки давнини. Евакуація та еміграція — це тільки інша форма пастирського життя.

(Дальше буде).

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

Для Карпатської України.

Праця в допомогу Карпатській Україні продовжується в грудні і січні. Уповноважених людей з комітету з офіціяльними лістами до збірки жертв на допомогу Карпатській Україні просимо приймати щедро.

Мадярони і москвофіли готуються до конґресу проти **Карпатської України.** Всяку шкідливу працю цих яничарів мусимо зломити в зародку. Щоб нарадитись і уплянувати спосіб боротьби з цими мадяронськими галапасами, відбудуться збори делеґатів усіх національних орґанізацій міста Філядельфії й околиці в пятницю, 16. ц. м., в год. 8-мій веч., в Українській Галі.

Комітет допомоги Карпатській Україні.

ДІТРОЙТ, МІШ.

Оперета „Ганжа Андибер".

В неділю, 27-го листопаду ц. р., в Укр. Нар. Домі при вул. Мартин Співацько - Драматичний Гурток У. Н. Дому, під управою вчителя Курилова відіграв дуже гарну історичну оперету під заголовком „Ганжа Андибер". Дія відбувається в містечку Черкасах, у другій половині XVII. століття.

Оперета ця дуже інтересна, історичного характеру, бо змальовує життя, славу й волю запорожців та переносить глядачів у тодішні часи.

Ця гарна штука яскраво зображує українську минувшину, глибоко просякає серця старших громадян і з великим зацікавленням захоплює нашу молодь, даючи їй нагоду пізнати українську культуру, запорозькі часи, характер українського життя, дає українській молоді пізнати традиції своїх предків і батьків, у якій вони виховувались і твердо придержувалися тих традицій цілі століття і задержали їх аж до цього часу.

Українська молодь зачинає зацікавлюватись культурою, звичаєм, піснею і танцями своїх батьків та зачинає розуміти, що в них є краса, якою можна похвалитись перед чужими. В нас є щось таке, чого інші народи не мають; а як мають, то не таке, як наше.

Від того часу, як учитель Курилів зачав учити в школі У. Н. Дому і занявся орґанізуванням Співацько - Драматичного Гуртка, минуло лише кілька місяців. Та за той короткий час п. Курилів підготовив цю історичну оперету і вивязався з цього досить гарно. Є домагання публики, щоб виставити цю оперету ще раз.

Хоч Співацько - Драматичний Гурток є свіжо зорґанізований і багато його членів дуже молоденькі, то вони відіграли цю оперету гарно. Я певний, що другим разом відіграють іще гарніше.

Тому, що Співацько - Драматичний Гурток є доперва зорґанізований, він вимагає багато праці, щоб його члени виробилися та стануть на ступінь дійсних артистів. Всетаки треба вже тепер признати всім учасникам цього драматичного гуртка, що кожен і кожна з них старалися всіми силами віддати свою ролю якнайгарніше і якнайздібніше. Також жіночий хор виконав гарно своє завдання.

Належиться признання Співацько - Драматичному Гурткові за його щиру працю і посвяту часу для українського мистецтва в У. Н. Домі в місті Детройті. Особливе признання належиться вчителеві п. Курилову. Учитель Курилів не тільки що підготовляє українську виставу, але бере в ній участь з цілою своєю родиною.

Своєю працею Співацько-Драматичний Гурток причиниться до розвитку українського драматичного мистецтва й у цей спосіб буде передавати його молодшому поколінню. Мистецтво являється правдивою душею нації. В ньому відзеркалюється характер, звичаї, традиція, культура й історія кожної нації. Тому ми повинні якнайбільше подбати за піднесення українського мистецтва в кожній українській громаді.

Михайло Качмар,
д-р музики.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ.
На Карпатську Україну.

Григорій Шустикевич зложив від себе через Обєднання на Карпатську Україну $5.

АСТОРІЯ, Н. Й.
Сповнення національного обовязку.

На допомогу українській державі. Карпатській Україні, посилаю через Обєднання від себе $5.

Петро Гринишин.

ДЖОЛІЄТ, ІЛЛ.
На Карпатську Україну.

Громадяни Осип і Анастасія Кочани переслали через Обєднання $5 на Карпатську Україну.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS

UKRAINIAN TRAGEDY FILMED WITH MUSIC

By DOROTHY MASTERS.

"Marusia," Ukrafilm production, screen play by Vladimir Kedrowsky and Andrei Kist from story by M. Staritsky, directed by Leo Bulgakov and presented at the Miami Theatre.

THE CAST:

Marusia	Stephania Melnyk
Hrytz	Nicholas Stehnitzky
Khoma	Peter Chorniuk
Daryna—Donia	Stephania Werbowetzka
Halyna	Halia Troitzka
Potap	Mykola Novak
Dmytro	Micahel Skorogohach
Yustyna	Katherina Hupalowa
Okhrym	Fedor Braznyk
Oksana	Halia Troyan
Anton	Anton Kulyk
Hanna	Maria Skubowa
Paraska	Teklia Kobzar
Stephanyda	Sophia Besruchko
Village Mayor	Fedor Kotowych

* * *

The Slavic drama of "Marusia" comes to its ultimate tragedy with exceptional pageantry and the beautiful choral arrangements which make it an outstanding production.

Based on M. Staritsky's old Ukrainian folk drama, "Do Not Attend, O Hrytz, the Vechornitski Party," written in 1872 and often presented since then on both the Ukrainian and Russian stage, the story from its inception is prophetically and relentlessly destined for tragedy.

There are moments when spontaneous comedy and light-hearted songs and dancing banish a sinister cloud, but always the story comes back to the hunchback, Khoma, whose evil machinations bring such widespread misery.

Warped in mind as well as in body, Khoma's consuming desire to have for his own the prettiest girl in the village leads from the lesser vice of trouble-maker to vicious villainy.

Opportune Release.

Besides Stephania Melnyk, Nicholas Stehnitzky, Peter Chorniuk and Michael Skorobohach, who is a fine comedian, credit for the production goes to Dr. Alexander Koshetz, who arranged and directed the choral and vocal music; to Andrei Kist, who directed the folk dances, and to the film director, Leo Bulgakov, who piloted the cast through an exceptionally long film with no lapses in interest.

The scenic contribution, also an important factor in the film, is credited to John Kuchmak and Nels Astner.

(Daily News, New York City, Dec. 9, 1938.)

ПАСАЙК, Н. ДЖ. Річні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 97., відбудуться в неділю, 18. грудня, в церковній галі, 47 Hope Ave., в 2. год. пополудні. Всі члени мають явитись на збори, бо буде вибір нового уряду на наступний рік, а також буде справоздання касове. Довжні члени повинні прийти і вирівняти свій довг. — Т. Скоробогатий, предс.; М. Табачук, секр.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН. Річні збори Тов. Любов, від. 370., відбудуться в неділю, 18. грудня, в годині 2. пополудні, в гали церковній, 127 Парк ул. Поважані члени, проситься вас усіх прийти на ці річні збори, бо це є важні збори, а іменно буде вибір нового уряду на 1939. рік і багато важних справ, котрі будуть полагоджені на цих зборах. Також можуть запасти нові ухвали, з котрими ви не годитеся. Тож старайтеся бути присутні. Проситься довгуючих членів прибути й вирівняти свої залеглости, щоби довгів не перетягати на наступний рік, бо хто з довгуючих не виповнить свого довгу, то буде суспендований. Хто має своїх рідних або знайомих, приведіть їх зо собою на збори і впишіть їх в Союзові ряди, за що отримаєте нагороду. — П. Воляник, предс.; І. Ліпцан, кас.; Й. Децембер, секр.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

МАГАНОЙ ПЛЕЙН, ПА. Річні збори Тов. св. Димитрія, від. 28., відбудуться в неділю, 18. грудня, в церковній гали св. Івана Хрестителя в Мейзвил, зараз по Сл. Божій. Проситься всіх членів прибути на ті збори, бо є важні справи до полагодження і буде вибір нового уряду. Також проситься членів, хто ще довгує, щоби вирівняли свої довги, щоб не перетягати довгу на наступний рік. Інакше будуть суспендовані. Хто з членів не явиться на ті збори буде сам собі винен. — Н. Бабяк, предс.; Ілля Чуба, кас.; Іван Онушканич, секр.

ҐРЕЙТ МЕДОВС, Н. ДЖ. Річні збори Тов. Любов, від. 143., відбудуться 18. грудня, в годині 1. пополудні, на українській гали в Ґрейт Медовс. Всі члени мають прийти на ці збори. На цих зборах буде звіт з цілого року і будеться вибирати нових урядників на 1939. рік. Членів, котрі довгують, просимо прийти й заплатити свою належитість, щоби потому не було нарікань. — Павло Ландяк, секр.-кас.

WILKES-BARRE, PA., І ОКОЛИЦЯ!

ПОВІДОМЛЯЄТЬСЯ УРЯДНИКІВ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ, що

ЗБОРИ ОКРУЖНОГО КОМІТЕТУ

відбудуться

В СУБОТУ, 17. ГРУДНЯ (DECEMBER 17, 1938)

в годині 7:00 ввечір
В ГАЛІ ПАРОХІЯЛЬНІЙ, 240 CENTER STREET, HANOVER, PA.

Урядники всіх відділів У. Н. Союзу в околиці повинні явитися.

Уряд Окружного Комітету.

ПРОВІДЕНС, ВУНСАКЕТ, КРОМПТОН, СЕНТРАЛ ФОЛС І МЕНВІЛ, РОД АЙЛЕНД.

Отсим подаю до відома відділів У. Н. Союзу 73, 177, 206, 241, 368, 246, 93 і 181, що

ОРҐАНІЗАЦІЙНІ ЗБОРИ

тих відділів відбудуться

В СУБОТУ, 17. ГРУДНЯ (DECEMBER 17, 1938)

В CAHILL POST HALL, 881 EDDY STREET, PROVIDENCE, R. I.
Початок зборів у 7. годині ввечір.

На збори повинні явитися усі урядники згаданих відділів, а також члени принаймні місцевих відділів з Провіденс. На зборах буде приявний головний рекордовий секретар **Д. Галичин** і промовлятиме в справах орґанізаційних.

М. Давискиба, гол. радний У. Н. Союзу.

ПОВІДОМЛЕННЯ У СПРАВІ ВИСИЛКИ ОДЕЖІ.

Ми вже подавали на сторінках „Свободи", щоб комітети з поодиноких місцевостей присилали якнайскорше вживане убрання до Ню Йорку, звідки можна буде вислати більшу скількість разом для населення Карпатської України. Отже подаємо до відома ще раз, що Управа Червоного Хреста ОДВУ буде принимати посилки **найдалі до 24. грудня.** Зазначуємо також іще раз, що тільки з Ню Йорку можна буде вислати всі річи дешево й скоро.

Поблизькі місцевості Ню Йорку, коли постараються зібрати річи в однім місці, можуть повідомити Управу Червоного Хреста, а Управа вишле трока, який забере річи й привезе їх до Ню Йорку. Таксамо в самім Ню Йорку вишлемо трока, коли річи будуть знесені в однім місці в більшій скількості.

Всякі повідомлення і посилки висилати на адресу Українського Червоного Хреста ОДВУ, 149 — 2 евеню, Ню Йорк, Н. Й. Домівка відчинена днями й вечорами.

Управа Українського Червоного Хреста ОДВУ.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

НЮ БРІТЕН, КОНН. Річні збори Бр. св. Петра і Павла, від. 254., відбудуться 16. грудня, в годині 7:30 ввечір, в Українській Гали. Проситься всіх членів, щоби прийшли і вирівняли свої довги. Не явившийся на збори член підлягає карі 50 ц., а урядник 1 дол. — А. Котик, предс.; С. Андруньо, секр.

ГАРТФОРД, КОНН. Річні збори Бр. св. Івана Хрестителя, від. 277., відбудуться в неділю, 18. грудня, в годині 2. пополудні, в галі Укр. Гор. Клюбу. Проситься членів і членниць прибути начас, бо будуть важні справи до вирішення. Також буде вибір уряду на 1939. рік. Довгуючі зволять вирівняти свій довг. На тих зборах буде присутній організатор п. А. Маланчук. Член або урядник, коли не явиться на збори, заплатить кару, яку члени наложать. — М. Курдина, предс.; Н. Хорнат, кас.; П. Курко, секр.

МІЛВІЛ, Н. ДЖ. Річні збори Тов. Запорозька Січ, від. 347., відбудуться в неділю, 18. грудня, в годині 1. пополудні, в гали, де звичайно. Просимо членів і членниць, місцевих і позамісцевих, прийти на означений час. На порядку дня буде справоздання відділових урядників за 1938. рік, звіт контр. комісії та вирішення інших важних справ і наради, як дальше повести відділову роботу на наступний рік. Також буде вибір урядників на 1939. рік. Взиваємо довгуючих членів прийти і вирівняти свої вкладки залеглі і не наражуватися на суспензу. Просимо, хто з членів має знайомих, що ще не є членами У. Н. Союзу, то приведіть на збори, а ми їх радо впишемо до У. Н. Союзу. Так само просимо родичів, котрих діти ще не стоять в У. Н. Союзі, щоби їх вписали на тих зборах. Ви знаєте, що кращих і таньших поліс ви не дістанете ніде. То чому не стояти в своїй організації? Нащо чужих підпомагати? — М. Романюк, предс.; Т. Ковальський, кас.; Г. Тихий, секр.

ПОДЯКА.

Отсим почуваюся до обовязку зложити сердечну подяку урядникам і членам Товариства Січ, від. 59. У. Н. Союзу, всій родині, приятелям, кумам і знайомим і незнайомим, що віддали останню прислугу

ПЕТРОВІ ЛЕВКОВИЧЕВІ,

мойому чоловікові.

При тому почуваюся теж до обовязку візвати всіх, що ще не є членами У. Н. Союзу, вступити в ряди цеї організації, котра до трьох днів по смерті мужо доручила мені посмертне. Так чесно й скоро не виплачує ніяка асекураційна компанія. Любіть своє! В своїй хаті й сила, і правда, і воля! Більшої помочі нігде не дістанете, як у своїй власній організації, що спішить утерти вдовині сльози!

Бриджпорт, Конн.

Юлія Левкович, удова.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

Дня 12. грудня 1933 р. помер по тяжкій недузі член Бр. св. Володимира, від. 286. У. Н. Союзу в Джерзі Сіті, Н. Дж.

ГНАТ КРАСЕЦЬКИЙ.

Покійний був членом цього відділу від заснування. Вступив до У. Н. Союзу 1914 р. Родився дня 17. квітня 1893 в селі Завадка Риманівська, повіт Санок, Західня Україна.

Оставив жену Марію і четверо дітей сиротами.

Похорон відбудеться в пятницю, 16. грудня, з дому жалоби, 193 — 2nd Ave., New York, N. Y., в годині 9. рано до укр. гр.-кат. церкви св. Юра на 7-мій улиці в Ню Йорку. Члени, котрі вільні від праці, обовязані явитися на похороні в означенім місці і часі.

Нехай американська земля буде Йому пером!

Стефан Шимон.

ПЛЕЙНС, ПА. Річні збор Бр. св. Андрея, від. 48., відбудуться в неділю, 18. грудня, в год. 2. попол., в гали Мих. Негребецького, 84 Н. Рівер ул. Проситься всіх членів прибути на збори. Контроля і уряд здадуть звіт, відтак буде вибір нового уряду на 1939. рік. Контрольори мають прийти в суботу в 6. годині ввечір сконтролювати книжки. Довгуючі члени мають вирівняти свій довг, щоби не переносити з року на рік. Також будеться приймати нових членів без оплати вступного. Котрий член не явиться на збори, заплатить кару 50 ц., а урядник 1 дол. — В. Бережанський, предс.; М. Негребецький, кас.; Й. Кривий, секр.

ТОНТОН, МАСС. Річні збори Тов. ім. Т. Шевченка, від. 122., відбудуться в неділю, 18. грудня, точно в годині 1. пополудні, в товариській галі. Проситься всіх членів конечно прийти на ці збори, бо є важні справи до вирішення. На тих зборах буде вибір уряду на наступний 1939. рік. Проситься всіх довгуючих членів, щоби прийшли і заплатили свої довги, бо в противнім разі будуть суспендовані, щоби опісля не було нарікань на писаря. — Уряд.

СПРІНГ ВАЛЕЙ, Н. Й. Річні збори Тов. Просвіта, від. 16., відбудуться в неділю, 18. грудня, в годині 3. пополудні. Просимо всіх членів і членниць, а саме молодіж, прибути на збори. На зборах буде вибір уряду на 1939. рік і інші справи до рішення. Довгуючих членів напоминаємо вирівняти свої залеглі довги. — Іван Кріль, заст. предс.; Іван Стиранка, кас.; Микола Москаль, секр.

АЛЕНТАВН, ПА. Річні збори Бр. св. Арх. Михаїла, від. 147., відбудуться в неділю, 18. грудня, точно в 2. годині пополудні, в гали парохіяльній, 803 Фронт стріт. Просимо членів прийти на означений час, бо буде справоздання уряду за 1938. рік. Відтак маємо важні справи до полагодження і вибір уряду на 1939. рік. Просимо довгуючих членів вирівняти свої вкладки, бо в противнім разі будуть суспендовані. Хто з членів має кандидата до Союзу, просимо прийти з ним на галю, або до секретаря до дому. Також просимо родичів вписуйте свої діти до своєї організації Союзу, бо тут маємо ліпшу користь, ніж у інших іншу ренсах. — Й. Ташковський, предсц.; І. Рудакевич, кас.; І. Федорак, секр.

ВІЛКС-БЕРРІ, ПА. Річні збори Бр. св. О. Николая, від. 99., відбудуться в неділю, 18. грудня, зараз по Сл. Божій, в гали церковній. Всі члени, старші чи молодші, повинні на річні збори конечно прийти та бодай раз на рік довідатися, як справа стоїть з їх відділом, до котрого належать, і спільно обдумати про відділову роботу на наступний рік. На деннім порядку буде звіт старого уряду і контролі, вибір нового уряду на 1939. рік і інші справи, котрі потрібно конче полагодити. Довгуючі члени мають заплатити свої залеглі довги, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Т. Шпур, предс.; Н. Лаврик, кас.; П. Герман, секр.

ПРОВІДЕНС, Р. АЙ. Річні збори Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 73., відбудуться в неділю, 18. грудня, точно в годині 1. пополудні. Проситься всіх членів прибути на означений час. Буде справоздання урядників, контрольної комісії й інші важні справи, як також вибір уряду на 1939. рік. Не прибувші члени будуть підлягати карі після статута. — Н. Костів, предс.; П. Накопінський, кас.; Д. Лободяк, секр.

ЕЛМАЙРА, Н. Й. Річні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 271., відбудуться в неділю, 18. грудня, точно в годині 2. пополудні, в Народнім Домі, де звичайно. Обовязком кожного члена є явитись на ці збори. На тих зборах буде вибір нового уряду на 1939. рік. Заразом взивається довгуючих членів, щоби вирівняли свої довги, хоч раз в році. — Гр. Левуш, предс.; О. Витязь, кас.; Д. Чучман, секр.

АМГЕРСТ, МАСС. Річні збори Тов. ім. Юрія Вашінгтона, від. 199., відбудуться в неділю, 18. грудня, в годині 2. пополудні, в панства Сороків на Нортгемтон Ровд. Амгерст, Масс. Проситься, щоби всі члени точно явилися на означений час. Буде вибір нових урядників на 1939. рік і справоздання з цілого року. — Йосиф Доскоч, предс.; Юрій Сорока, кас.; Григорій Котович, секр.

АСТОРІЯ, Л. АЙ. Річні збори Бр. св. О. Николая, від. 5., відбудуться в суботу, 17. грудня, в годині 7:30 ввечір, в гали Укр. Дем. Клюбу, 30-10 — 32 вул. Проситься всіх членів і членниць, як місцевих так і позамісцевих, явитися на ті збори. Буде вибір нового уряду на 1939 рік. Буде звіт контр. комісії і уряду за 1938. рік Напоминається довгуючих членів вирівняти свою залеглість. Просимо родичів, котрі мають діти, і взагалі всю молодіж, котрі ще не є в У. Н. Союзі, щоби зголосилися на збори. Не явившийся на збори член чи урядник підлягає карі після статута. — М. Ґалан, предс.; А. Климишин, кас.; П. Барнич, секр.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. Місячні збори Тов. Запорозька Січ, від. 206., відбудуться в неділю, 18. грудня, в годині 1:30 пополудні, в галі парохіяльній на West School ул. Тому, що це остні збори в році, то кожний член повинен вирівняти свої вкладки, щоби не переносити довгу на наступний рік. Нпоминається членів, щоби в тім місяці заплатили вкладки до Союзу найдальше до 20., бо хто не заплатить до того дня, буде суспендований. Тому, що на цих зборах будеться вибирати уряд на 1939. рік, приявність членів конечно потрібна. Хто з членів приведе члена до Тов. і до У. Н. Союзу, той отримає нагороду з У. Н. Союзу. — О. Косюк, предс.; І. Кокольський, кас. Н. Вецал, секр. фін.; Яків Процишин, секр. рек.

ПРОВІДЕНС, Р. АЙ. Річні збори Сестрицтва Любов, від. 177., відбудуться в неділю, 18. грудня, в 1. годині пополудні на 18 Pilgram St. Прошу місцевих і позамісцевих членіс явитися начас, бо є важні справи до полагодження. — С. Саска, секр.

ЙОНКЕРС, Н. Й. Річні збори Тов. Подільська Січ, від. 8., відбудуться в неділю, 18. грудня, в годині 2. пополудні, в салі Укр. Гор. Клюбу, 13 Washington St. Проситься всіх членів явитись і вирівняти всі свої довги, бо в противнім разі поступиться після статута. Буде здане справоздання річне та вибір уряду на 1939. рік. — Н. Чолій, предс.; В. Мандзій, секр.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. Річні збори Тов. ім. Тараса Шевченка, відділ 42., відбудуться в неділю, 18. грудня, в 2. годині точно, в льокалі У. Н. Дому, 237 Hope Ave. Як звичайно на річних зборах урядники і контр. комісія будуть здавати справоздання з їх діловодства за цілий рік, як також буде вибір нового уряду на наступний рік. Тому, шановні члени і членниці, не тільки нашим обовязком є вислухати справоздання та звіту урядників, але прийти з добрими думками на ці річні збори, щоб спільно порадитись, як на наступний рік повести Тов. в якнайліпшім успіху. — Василь Микитин, предс.; Петро Головачук, фін. секр.; Володимир Лелет, кас.

ГЕМПСТЕД, Л. АЙ. Річний мітінг Тов. Українська Запорозька Січ, від. 327., відбудеться в суботу, 17. грудня, 7:30 ввечір, в Й. Душенчука, 25 Uniondale Ave. Кожний член обовязково має явитися на цей мітінг. Контр. комісія здасть справоздання за останніх 6 місяців і буде вибір нового уряду на 1939. рік. Котрий член або членниця не явиться на цей мітінг, заплатить кару після статута. Припоминаємо членам і членницям, що ми вписуємо до У. Н. Союзу без оплати вступного і лікаря, тож просимо привести своїх знайомих, а ми впишемо їх охотно. — Й. Думанчук, предс.; Т. Багрій, кас.; М. Кирич, фін. секр.; В. Думанчук, рек. секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Річні збори Бр. св. Йосафата, від. 217., відбудуться в неділю, 18. грудня, в годині 2. пополудні, в гали парохіяльній, 303 Гудсон ул. Проситься всіх місцевих і позамісцевих членів прийти в означений час, бо є важні справи до полагодження. Буде вибір уряду на 1939. рік. Також проситься довгуючих членів прийти і вирівняти свої довги в цім місяці, щоби не перетягати на наступний рік; котрі члени цього не виповнять будуть суспендовані, тож щоб опісля не було нарікань. Довгуючі члени на наступних зборах в січні будуть проголошені по іменно контр. комісією. Не явившийся на збори член підлягає корі 50 ц., а урядник 1 дол. — Мих. Рудий, предс.; К. Гунка, кас.; А. Іванів, секр., 36 Thomas St.

АЛТУНА, ПА. Річні збори Бр. Неп. Зач. Пр. Богородиці, від. 145., відбудуться в неділю, 18. грудня, в годині 2. пополудні, в церковній гали. Проситься всіх членів, старших і молодших прибути на збори та вирівняти свої залеглости. Буде вибір уряду на наступний рік. — С. Патронік, секр.

ЙОРКВІЛ, О. Місячні збори Тов. ім. І. Франка, від. 77., відбудуться в неділю, 18. грудня, в 10. годині рано, в гали М. Йоган. Проситься всіх членів прибути на згаданий мітінг, бо буде вибір уряду на 1939. рік і інші справи до полагодження. Довгуючі члени зволять вирівняти свій довг, щоби не перетягати довгу на наступний рік. — П. Головік, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. Річні збори Бр. св. О. Николая, від. 175., відбудуться в неділю, 18. грудня, в 1. год. пополудні, в У. Н. Домі. Проситься членів і членниць конечно прийти, тому, що буде справоздання уряду і контр. комісії та вибір уряду на 1939. рік. Нпоминається членів, щоб постарались заплатити довг, бо так далі не може бути. Ті члени, котрі мають діти і жінки, котрі ще не є членами У. Н. Союзу, нехай постараються їх уписати на зборах. Присутність кожного члена і членниці на тих зборах конечна. — В. Братусь, предс.; В. Білінський, кас.; В. Бартош, секр.

НЮ КЕНСІНГТОН, ПА. Річні збори Бр. св. Михаїла, від. 296., відбудуться в неділю, 18. грудня, в 2. годині пополудні, в Українськім Домі, 14 вул. і 4. Еве. Проситься всіх членів прийти на цей мітінг, бо буде справоздання і вибір нового уряду на наступний рік. Напоминається всіх членів, щоби кожний заплатив до 25. ц. м., а довгуючі члени щоби вирівняли свої довги за цей рік. Проситься членів, котрі мають діти, щоби вписували до У. Н. Союзу. — Іван Балабо, предс.; Василь Калиневський, секр.

ОЛИФАНТ, ПА. Звичайні місячні збори Бр. св. Кирила й Методія, від. 86., відбудуться в неділю, 18. грудня, зараз по Сл. Божій, де звичайно. Тиму, що це останні збори в цім році, відділовий уряд просить всіх довгуючих членів, щоб постарались вирівняти свої залеглости перед замкненням річного рахунку. Це дуже неприємно буде слухати, коли контрольори прочитають кожного по імені хто скільки довгує. — Гр. Сайкевич, предс.; Т. Мороз, кас.; П. Саламаха, секр.

ГЕЙЗЛЕТОН, ПА. Мітінг Бр. св. АРХ. Михаїла, від. 85., відбудеться в неділю, 18. грудня, в 1. годині пополудні, в Юнійній Гали. Члени щоб старалися прийти начас. Довгуючі члени щоб вирівняли свій довг, щоби можна було здати справоздання та щоби не затягати довгу на наступний рік. Проситься членів не спізнятися з вкладками цього місяця, щоб можна заслати вкладки до У. Н. Союзу не пізніше, як до 26. Хто з членів не зплатить до того часу, буде суспендований. — В. Шипула, предс.; М. Поливка, кас.; О. Костюк, секр.

ЧЕСТЕР, ПА. Річний мітінг Бр. св. Арх. Михаїла, від. 352., відбудеться в суботу, 17. грудня, в церковній гали 3010 Гарвік Стр. Мітінг зачнеться в 7. год. ввечір. Просимо всіх членів прийти, бо є важні справи, які мусимо викінчити. Буде вибір нового уряду на 1939. рік. Проситься членів вирівняти довг. Напоминаємо членів прийти хоч раз на рік. Член, що не прийде на мітінг, заплатить кару 50 ц., а урядник 1 дол. — Григорій Бандрівський, предс.; Михайло Окунський, кас.; Михайло Гавриляк, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Мічні збори бр. св. Юрія, від. 239., відбудуться в суботу, 17. грудня, в год. 8. ввечір. Біжучі справи буде полагоджувати секретар вже від год. 7. ввечір. Зогляду на кінець року всі члени повинні вирівняти залеглі вкладки. — Уряд.

ВОТЕРВЛІТ, Н. Й. Річні збори Тов. ім. Богдана Хмельницького, від. 13., відбудуться в неділю, 18. грудня, в 2. годині пополудні, в Українськім Клюбі, 25 ул. 5 Ев. Проситься всіх членів явитись на означений час, бо є важні справи до полагодження і вибір уряду на 1939. рік. Довгуючі члени мають заплатити свої довги. Не явившийся член підпадає карі після ухвали Товариства. — П. Ковальчик, предс.; В. Галайко, кас.; М. Мадараш, секр.

САВТ ДІРФІЛД, МАСС. Річний мітінг відділу 207. відбудеться 18. грудня, на парохіяльній галі, зараз по Сл. Божій. На цей мітінг повинні прийти всі члени, бо буде вибір урядників на наступний рік. Уряд просить довгуючих членів вирівняти свої вкладки; бо так дальше не може бути. — І. Олійник, предс.; Е. Битинський, кас.; В. Гудима, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Збори Бр. св. Володимира, від. 130., відбудуться в суботу, 17. грудня, в годині 8. вечором, у домі під ч. 217-219 Іст 6. вул. Проситься конечно прибути на ці збори, бо є важні справи до полагодження. Приходіть на означений час. — Антін Карпович, рек. секр.

ПАТЕРСОН, Н. ДЖ. Річні збори Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 64., відбудуться в суботу, 17. грудня, в годині 7. ввечір, на 345 Main St., у St. Boniface Hall. Просимо всіх членів прибути на ці збори. — Петро Криловський, предс.; Іван Бурнас, секр.; Сергій Вінярський, кас.; Стефан Сасовський, рек. секр.

ТАРЗАН СМІЛИВИЙ.

(83)

Джеф Биґерс цілком утратив над собою контролю. Передтим він звертав увагу на кожне своє слово, з яким звертався до Марії. Також дуже звертав увагу на це, яке враження викликувала на Марію його поведінка. Всього, що моглоб образити Марію, він уникав. Але тепер, коли Марія згодилась вийти за нього заміж, він усе те забув. Він уже вважав її своєю.

„Пусти мене", заговорила гостро Марія, відтручуючи його від себе, коли він хотів її обняти і поцілувати. „О, не щуткуй, Маріє", відповів Джеф, все ще думаючи, що Марія тільки з дівочої соромливости його не хоче. „За пару днів ми будемо звінчані і ти будеш належати до мене всеціло", говорив він далі. Ті слова викликували в Марії обридження.

Втративши панування над собою, Марія з цілої сили віліпхнула Джефа від себе. Її кулаки попали саме на рани, завдані Джефові львом. Це викликало в Джефа незмірний біль. Він почув загальне ослаблення і випустив Марію з рук. Марія, зате, подразнена стидом, дістала силу львиці. Вона тепер була небезпечна. І Джеф це бачив.

Коли Джеф залицявся, він положив рушницю на землю. Він не передбачив лиха. Марія, відірвавшись від нього, запримітила рушницю на землі і кинулась до неї. Джеф хотів їй перешкодити, але знов почув великий біль у ранах. Марія випередила Джефа і миттю рушниця опинилася в її руках. Поставивши палець на язичок, тепер вона готова була до оборони.